

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 724/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. októbra 2016 prerokoval námietku predpojatosti proti sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky Lajosovi Mészárosovi a Ladislavovi Oroszovi vznesenú [REDACTED], zastúpenou JUDr. Michalom Mandzákom, advokátom Advokátskej kancelárie MADZÁK a spol. s. r. o., Zámocká 5, Bratislava, vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 298/2015 a takto

r o z h o d o l :

Sudcovia Ústavného súdu Slovenskej republiky Lajos Mészáros a Ladislav Orosz **n i e s ú** vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci vedenej Ústavným súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. II. ÚS 298/2015.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 31. augusta 2016 doručené podanie [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorým podľa § 28 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení

neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) vyhlásila, že odmieta sudcov ústavného súdu Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza (ďalej aj „namietaní sudcovia“) podľa § 28 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej predpojatosť, a to pre pomer sťažovateľky k namietaným sudcom, ako i pre ich pomer k prezidentovi Slovenskej republiky (ďalej aj „prezident“).

2. V dôvodoch svojho vyhlásenia poukázala na úzke spojenie nestrannosti súdu s nezávislosťou súdu, na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), v zmysle ktorej nestačí, že je sudca objektívne nestranný, ale musí sa ako taký javiť v očiach strán (napr. rozhodnutie ESLP Gazeta Ukraina-Tsentr proti Ukrajine z 15. 7. 2010, č. 1666995/04). Uviedla, že cieľom inštitútu vylúčenia je zabezpečenie realizácie práva účastníkov konania na spravodlivé súdne konanie a na subjektívne a objektívne nestranný súd.

3. Ako dôvod svojho vyhlásenia predpojatosti sudcov uviedla, že je v blízkom kolegiálnom vzťahu so sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ], ktorý v iných konaniach, v ktorých vystupoval ako účastník konania alebo ako štatutárny zástupca, viackrát namietol predpojatosť namietaných sudcov a podal aj podnet na začatie disciplinárneho stíhania.

4. Ako ďalšiu podstatnú okolnosť tvrdila vzťah namietaných sudcov k prezidentovi Slovenskej republiky, keď z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva minimálne zdanie, že ich vzťah k prezidentovi nie je neutrálny, a poukázala na ich odlišné stanoviská vo veci sp. zn. PL. ÚS 45/2015.

5. Sťažovateľka je presvedčená, že aktuálna rozhodovacia činnosť ústavného súdu je poznačená politickými vplyvmi a za týchto okolností je podľa nej v záujme spravodlivosti, aby namietaní sudcovia boli z konania vylúčení.

6. Dňa 6. októbra 2016 bol návrh v súlade s čl. IV bodom 1 písm. b) rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2016 pridelený na rozhodnutie podľa § 28 ods. 3 zákona o ústavnom súde do senátu III. ÚS ústavného súdu v zložení Jana Baricová, Rudolf Tkáčik a Ivetta

Macejková, pretože sudca tretieho senátu Sergej Kohut bol z výkonu sudcovskej funkcie v danej veci vedenej vtedy ešte pod sp. zn. Rvp 10010/2014 vylúčený (sťažnosť [REDAKOVANÉ] proti prezidentovi Slovenskej republiky) uznesením ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 572/2014 z 24. septembra 2014.

II.

7. Sudca Lajos Mészáros vo vyjadrení z 20. septembra 2016 k uvedenej námietke predpojatosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] predovšetkým poukázal na to, že nemá žiaden pomer vo vzťahu k sťažovateľke a rovnako ani k prezidentovi Slovenskej republiky. K námietke predpojatosti spočívajúcej v blízkom kolegiálnom vzťahu so sudcom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky [REDAKOVANÉ], ktorý sudcu v minulosti viackrát namietal a podal proti nemu podnet na disciplinárne konanie, poznamenal, že vo vzťahu k [REDAKOVANÉ] nikdy nebol vylúčený z rozhodovania vo veci ani nebol disciplinárne stíhaný, a preto sa nazdáva, že a fortiori tu nemôžu byť dôvody na jeho vylúčenie na základe uvedených námietok sťažovateľky.

K tej časti námietky odvíjajúcej jeho predpojatosť od odlišného stanoviska vo veci sp. zn. PL. ÚS 45/2015 poznamenal, že odlišné stanovisko je imanentnou súčasťou rozhodovania sudcu ústavného súdu, pričom poukázal aj na § 31a zákona o ústavnom súde v spojení § 49 ods. 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti.

Vyhlásil, že v predmetnej veci sa necíti byť predpojatý ani pre pomer k veci, ani k účastníkom konania, ani k právnenému zástupcovi sťažovateľky.

8. Sudca Ladislav Orosz vo vyjadrení z 8. septembra 2016 uviedol, že oba dôvody, ktoré uvádza sťažovateľka vo svojom vyhlásení o predpojatosti, považuje za „vykonštruované“ a zjavne neopodstatnené. Vo vzťahu k bývalému predsedovi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa nikdy necítil a ani sa necíti byť predpojatý, a to napriek invektívam, ktoré tento vo vzťahu k osobe ústavného sudcu viackrát verejne vyslovil. O blízkom kolegiálnom vzťahu sťažovateľky k [REDAKOVANÉ] až do doručenia jej vyhlásenia nemal ani vedomosť. Prezidenta pozná ako každý občan len

z jeho mediálnych vystúpení, nikdy sa s ním osobne nerozprával a vo veciach, v ktorých bol prezident účastníkom, rozhodoval v súlade s dikciou ústavného sľubu vyjadrenou v čl. 134 ods. 4 ústavy.

Konštatoval, že vo vzťahu k sťažovateľke sa necíti predpojatý zo subjektívneho hľadiska a zároveň zastáva názor, že neexistujú ani relevantné dôvody na to, aby bola vyslovená jeho predpojatosť z objektívneho hľadiska.

9. Podľa § 27 ods. 2 zákona o ústavnom súde je sudca vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie v konaní vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho predpojatosti.

10. Podľa § 28 ods. 1 zákona o ústavnom súde účastník konania môže vyhlásiť, že niektorého zo sudcov odmieta pre jeho predpojatosť. Ak dôvody, ktoré vedú k vyhláseniu o odmietnutí sudcu pre jeho predpojatosť, vznikli do začiatku ústneho pojednávania, môže ju účastník konania vyhlásiť najneskôr na začiatku ústneho pojednávania.

11. Ústavný súd v danej súvislosti zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania.

12. Rozhodovať nestranne nie je právom, výsadou či privilegiom sudcov. Ide o základnú povinnosť sudcov, o štrukturálny prvok súdneho systému a jeho riadneho fungovania.

13. Už vo svojej predošlej judikatúre ústavný súd konštatoval, že z pohľadu ľudskoprávneho, z pohľadu práva na nestranného sudcu ako komponentu práva na spravodlivý proces vyvinul ESLP dve previazané stránky nestrannosti a judikatúru k nim rozvíja už viac ako 30 rokov (Piersack v. Belgicko, sťažnosť č. 8692/79, rozsudok z 1. 10. 1982; Pohoska v. Poľsko, sťažnosť č. 33530/06, rozsudok z 10. 1. 2012). Nestrannosť má stránku subjektívnu a stránku objektívnu, a tie sú overované rovnomernými testami.

Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje význam nestrannosti sudcu pre dôveru verejnosti v súdnictvo, a to vo všeobecnosti (Olujč v. Chorvátsko, sťažnosť č. 22330/05, rozsudok z 5. 2. 2005, bod 57), ale osobitne pri objektívnom teste (Kinský v. Česká republika, sťažnosť č. 42856/06, rozsudok z 9. 2. 2012, bod 87). Nestrannosť je vo vnímaní ESĽP absenciou zaujatosti či predsudku vo veci, pričom nestrannosť môže byť overovaná už spomenutým subjektívnym a objektívnym testom. Východiskom je subjektívny test, v ktorom sa zisťuje osobné presvedčenie, postoj sudcu, resp. jeho záujem v prerokúvanej veci. Osobná nestrannosť sudcu sa predpokladá, kým sa nepreukáže opak. Takýmto „opakom“ môže byť sudcom prejavené nepriateľstvo, neznášanlivosť alebo ak si napríklad sudca z osobných dôvodov vyhradí prerokovanie veci pre seba. Požiadavka nestrannosti nemôže byť dostatočne naplnená len subjektívnym testom, ktorý je náročný z hľadiska preukazovania. Na subjektívny test teda plynule nadväzuje test objektívny, ktorý si všíma, či sudca vykazuje legitímne pochybnosti z hľadiska jeho nestrannosti. Tu je dôležitá perspektíva nestranného pozorovateľa a relevantné je aj zdanie (ne)strannosti. Podľa ESĽP musí byť ustálené, či existujú zistiteľné skutočnosti, ktoré môžu vzbudzovať pochybnosti o nestrannosti sudcov, a v tomto zmysle môže mať aj zdanie určitú dôležitosť, pretože „v stávke“ je dôvera, ktorú musia sudy v spoločnosti vzbudzovať, nehovoriac o dôvere samotných účastníkov konania (Daktaras v. Litva, sťažnosť č. 42095/98, rozsudok z 10. 10. 2000, bod 32). Ústavný súd dodáva, že súčasne s dôverou, na ktorú musia sudy v demokratickej spoločnosti aspirovať, je cez ňu „v hre“ aj autorita súdnych rozhodnutí.

14. Pozícia namietajúceho má v objektívnom teste dôležitý význam, avšak rozhodujúce je, či je jeho obava aj objektívne akceptovateľná. Ústavný súd z hľadiska teoretického upozorňuje, že test objektívnosti a zákonné dôvody nespôsobilosti sudcu sa môžu prekrývať, ale nejde o totožné inštitúty.

15. Podstatou námietok proti sudcom Lajosa Mészáros a Ladislava Orosza je pomer [REDAKOVANÉ] k namietaným sudcom pre jej blízky kolegiálny vzťah so [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], ako i pre ich pomer k prezidentovi Slovenskej republiky pre vyjadrenia odlišného stanoviska vo veci ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 45/2015.

16. Pokiaľ ide o prvý aspekt námietky, tento je úplne mimo rámec príčinnej súvislosti medzi konaniami, v ktorých [REDAKOVANÉ] či už ako účastník konania alebo ako štatutárny zástupca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vznášal námietky predpojatosti voči namietaným sudcom, resp. že na nich podal disciplinárny návrh, a konaním o sťažnosti sťažovateľky (po spojení vecí o sťažnosti [REDAKOVANÉ]), a preto takýto dôvod nemôže na vylúčenie namietaných sudcov obstať.

17. Druhý argument tiež neobstojí, a to ako neprípustný, pretože v zmysle § 31a zákona o ústavnom súde v spojení § 49 ods. 3 CSP okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti, teda aj v pripojení odlišného stanoviska, nie sú dôvodom na vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania vo veci. Rovnako neakceptovateľná je poznámka sťažovateľky týkajúca sa poznačenia aktuálnej rozhodovacej činnosti ústavného súdu politickými vplyvmi.

18. Ústavný súd posudzujúc návrh ako celok zo subjektívnych aj objektívnych hľadísk konštatuje, že neobsahuje žiadny z dôvodov, ktorý by sa dal subsumovať pod ustanovenie § 27 ods. 1 zákona o ústavnom súde, preto ho musel posúdiť ako neodôvodnený a rozhodol o ňom tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. októbra 2016